

GRYCKSBOSKOLAN

2015-2016

KRISPLAN

Innehåll

TELEFONLISTA.....	3
ALLMÄNT	4
CHECKLISTA FÖR ÅTGÄRDER.....	6
ELEV AVLIDER.....	8
BARN/ELEV DRABBAS AV OLYCKA ELLER SVÅR SJUKDOM	10
BARN/ELEV DRABBAS AV SORG.....	11
BARN/ELEVS FÖRÄLDRAR ELLER SYSKON AVLIDER	12
ELEV BEGÅR SJÄLMORD ELLER SJÄLMORDFÖRSÖK	13
PERSONAL AVLIDER	14
STÖRRE OLYCKA	15
ELEV UTSÄTTS FÖR HOT	16
ELEV UTSÄTTS FÖR HEDERSFÖRTRYCK-/VÅLD	17
VÅLD OCH HOT I NÄRMILJÖN.....	19
ELEV RYMMER FRÅN SKOLAN	21
PERSONAL UTSÄTTS FÖR HOT.....	22
Bilaga 1	23
HÅLLPUNKTER FÖR STÖD TILL MÄNNISKOR I KRIS	23
Bilaga 2	25
Grycksboskolans litteratur :	25
Bilaga 3	26
PRESSKONTAKT	26

TELEFONLISTA

Krisgrupp

Namn:	Befattning:	Telefon arbete:	Telefon bostad:	Mobil:
Tim Guinane	Rektor	023-821 05		
Stina Pollack	Skolkurator	023-822 48		073-502 01 70
Maria Eriksson	Lärare	023-831 94		073-744 05 64
Pia Källström	Lärare	023-831 94		070-353 88 41
Susanna Klint	Fritidspedagog	023-868 12		070-206 03 34
Sara Olsson	Biträdande rektor	023 – 877 15		
Kontakt med Kyrkan: Cathrin Björklund Jimmy Nilsson		070 – 7930814 070 - 5104631	073 - 0495450	

Viktiga telefonnummer:

SOS	112
Giftinformationen vid akuta fall	08-33 12 31 112
Risklinjen	020-93 00 00
Hjälplinjen	020-22 00 60

ALLMÄNT

- **Krisgrupp**

- rektor (bitr rektor)
- en eller två personer ur personalgruppen
- skyddsombud/skolkurator/skolpsykolog
- skolsköterska
- Representant från kyrkan vid behov

Krisgruppen sammankallas 1g/termin. Detta i april och augusti och rektor är sammankallande.

- **Telefonlista**

Viktiga telefonnummer till skolans krisgrupp..

- **Krisplan**

Krisplanen skall vara lättillgänglig för alla arbetslag
Genomgång av krisplanen med all personal varje läsår
Information till föräldrar

- **Pärm med telefonnummer till samtliga barns vårdnadshavare**

Finns ovanpå lärarfacken utanför personalrummet, finns även i hos rektorsassistenten och på G: (skolans intranät)

- **Telefonnummer till personalens anhöriga**

Finns hos rektorsassistenten

- **Inför friluftsdag/lägerskola/längre utflykt med buss**

Riskbedömning ska genomföras vid större aktiviteter ex. friluftsdag/lägerskola

- Ansvarig lärare antecknar på whiteboard/anslagstavla vilken klass och ev. frånvaro
- Ta med skolans mobiltelefon, förbandslåda, viktiga telefonnummer och ev. viktiga mediciner

- **Krislåda för minnesstund**

Finns

Innehåller: Vit duk, ljusstakar, ljus, tändstickor, musik, dikter och litteratur om kris/sorg

- **Extern stödperson**

En inarbetad kontakt med lämplig extern stödperson, exempelvis från svenska kyrkan (Cathrin Björklund och Jimmy Nilsson)

CHECKLISTA FÖR ÅTGÄRDER

OBS! Åtgärdernas omfattning varierar beroende på vilken typ av händelse det är fråga om. Använd planeringslistan, bilaga

Medverkande stödpersonal kan vara: skolsköterska, skyddsombud, kurator, psykolog, präst, socialsekreterare eller andra.

	AKTIVITET	ANSVARIG	MEDVERKANDE
1	Samla krisgrupp Tim Guinane, Rektor Sara Olsson, biträdande rektor Stina Pollack, skolkurator Maria Eriksson, lärare Pia Källström, lärare Susanna Klint, fritidspedagog	Rektor	Ev. extern personal
2	Kontrollera fakta/skaffa information - Tala med polis/räddningsledare/präst/sjukvård Tala med anhöriga - Vilken information vill de att vi ska föra ut och till vilka? - Kultur/religion som innebär speciellt hänsynstagande? - Eventuellt hembesök	Rektor Den som har haft kontakt med familjen	
3	Se till att telefon för inkommande samtal alltid är bemannad. Meddela kommunens växel.	Rektor	
4	Extern information - massmediakontakter	Endast rektor/skolchef	Se presskontakt bil. 3
5	Intern information (gärna utifrån några nedskrivna rader) - Samla/kontakta/informera/stödja/personalen så att de kan informera vidare till elever - Elever skall om möjligt vara kvar i skolan enligt normal arbetsordning - Återsamling för personalen - Stöd till personalen - Informera föräldrar. När? Var? Hur?	Rektor/den som fått information Rektor Rektor	Rektor/berörd personal/stödpersonal
6	Information till andra förskolor/förskoleklasser/klasser/skolor	Skolchef, rektor	
7	Frigöra berörd personal	Rektor	
8	Vid behov ordna ett samlingsrum där personal finns tillgänglig - Musik, saft/kaffe, ljus, papper,	Rektor	Stödpersonal

	pennor, kriter, ev. minnesbok		
9	Vid dödsfall, hala flaggan på halv stång. Hissas i topp efter begravning.	Rektor	Vaktmästare/annan personal på skolan
10	Samla de närmast berörda på skolan och planera minnesstund (bör göras snarast) Kom ihåg inför minnesstund: - Inbjudan till anhöriga, se till att några tar hand om dem. - Plats i samlingslokal/kyrka - Flagg på halv stång - Blommor, ljusstakar, fotografi - Cd-spelare med musik - Dikter - Ev. mikrofon - Möjlighet till samling efteråt	Rektor, präst, stödpersonal	
11	Begravning, efter samtycke från föräldrar - Skolan bör vara officiellt representerad - Blommor/krans Elever bör förberedas inför begravningen där förälder/föräldrar deltar - Övriga elever och lärare ges möjlighet att delta - Samling efteråt om det inte arrangeras officiellt	Skolchef, rektor, berörd personal	
12	Samling i klassen - Inför begravningen - En vecka efteråt - En månad efteråt vid behov	Klasslärare/berörd personal	Stödpersonal
13	Uppföljande kontakt med anhöriga - T.ex. inför terminsslut eller vid behov	Den som har haft mest kontakt med anhöriga	
14	Återsamling och uppföljning - Samling av de ansvariga och aktivt medverkande - Debriefing för all personal	Rektor Rektor	Stödpersonal
15	Utvärdering	Rektor	

ELEV AVLIDER

HÄNDELSE

Ett barns oväntade dödsfall är oftast en chockartad upplevelse för omgivningen. Man har inte haft någon tid att mentalt förbereda sig på dödsfallet och en del av tryggheten i världen försvinner plötsligt.

ÅTGÄRD

- Kontakta rektor snarast, oavsett tid på dygnet.
- Krisgruppen sammankallas
- Personalen informeras
- Det är önskvärt att klassens föräldrar informeras genom personligt telefonsamtal av någon av personalen, så att alla barn redan vet vad som hänt när de kommer till skolan.
- Utsedd kontaktperson etablerar en kontinuerlig och trygg kontakt med hemmet. Allt agerande från vår sida skall ske med respekt för familjens önskemål.
- Ansvarig lärare/personal tar hand om sin klass/grupp
 - Ger saklig information
 - Möter barnens frågor och funderingar
 - Skapar stämning genom att tända ljus - även på elevens bänk - och genom att lyssna på musik.
 - Ger tid och möjlighet för barnen att uttrycka känslor och tankar i bild och skrift.
- Eventuella massmediekontakter ombesörjes av rektor/skolchef.
- Personal och krisgrupp samlas efter skoldagens slut.
- Gemensam minnesstund vid lämplig tidpunkt.
Minnesstunden kan omfatta:
Musik och/eller sång
Minnesord från ledningen
Några ord från mentor eller annan nära vuxen
Någon läser en dikt
Prästen säger några ord
(Fundera över elevmedverkan!)
- Begravning: Mentor bör delta
- Ska klassen närvara vid begravningen?
 - Rådgör med eleverna och deras föräldrar. Deltagandet måste naturligtvis vara frivilligt och de anhöriga till den avlidna eleven måste tycka att det är ok.
 - Önskvärt är att prästen i så fall besöker klassen och berättar om hur begravningen kommer att gå till.
 - Varje elev som deltar i begravningen bör ha en vuxen med.
- Om eleverna inte deltar i familjens minnesstund efteråt bör mentor och

klassens föräldrar ordna en sådan.

- När en tid gått efter begravningen kan prästen återigen bjudas in till klassen för att tala med eleverna om det som hänt och om deras tankar och känslor.
- Ge eleverna tid för återkommande samtal för att bearbeta det som hänt.
- Det kan vara bra att då och då bryta av undervisningen med friare aktiviteter, till exempel bad, lek, utflykt.
- Avveckla skolbänken/arbetsplatsen i samråd med den avlidnes föräldrar/anhöriga, och inte för tidigt.

ATT TÄNKA PÅ

- Flaggan på halv stång.
- Syskon och syskonens klass.
- Att vara observant på reaktioner hos barn och vuxna.
- Att barnet behöver vuxenstöd när det kommer hem.
- Informera om vad som gjorts och vad som kommer att hända. Eventuellt brev.

BARN/ELEV DRABBAS AV OLYCKA ELLER SVÅR SJUKDOM

HÄNDELSE

Ett barn är med om en olycka eller får en allvarlig sjukdom.

ÅTGÄRD

- Kontakta rektor. Är rektor inte anträffbar, kontakta någon ur skolans krisgrupp.
- Krisgruppen sammankallas.
- Personalen informeras.
- Utsedd kontaktperson etablerar en kontinuerlig och trygg kontakt med hemmet. Allt agerande från vår sida skall ske med respekt för familjens önskemål.
- Ansvarig lärare/personal tar hand om sin klass/grupp.
 - Ger saklig information.
 - Möter barnens frågor och funderingar.
 - Ger tid och möjlighet för barnen att uttrycka känslor och tankar i bild och skrift.
 - Uppmuntra till fortsatt kontakt mellan klassen/gruppen och det sjuka barnet.
- Information till klassens/gruppens föräldrar efter samråd med den sjukes föräldrar.

ATT TÄNKA PÅ

- Besök barnet och tag med hälsningar från kamraterna.
- Innan barnet kommer tillbaka till gruppen, tala med honom/henne i förväg och fråga hur han/hon vill ha det och respektera det.
- Alla barn har rätt till undervisning, även vid sjukdom.

BARN/ELEV DRABBAS AV SORG

HÄNDELSE

Någon som står barnet nära drabbas av svår sjukdom.

ÅTGÄRD

I ditt arbete med barnet bör du informera rektor. Om du känner behov av hjälp eller stöd bör du kontakta krisgruppen.

- Allt agerande skall ske med medgivande från föräldrarna.
- Visa barnet uppmärksamhet.
- Om barnet är i skolan, undvik alltför många nya vuxna i barnets närhet.
- Ge barnet trygghet och tala med dem därhemma. Det är betydelsefullt för honom/henne att känna att du vet och förstår.
- Läs relevant litteratur.
- Skicka en hälsning med innebörden: "Vi förstår att du är borta från oss några dagar nu, men vi längtar efter dig".
- Bibehåll kontakten med barnet, till exempel med besök, teckningar, telefonsamtal.
- Innan barnet kommer tillbaka till gruppen, tala med honom/henne i förväg och fråga hur han/hon vill ha det och respektera detta.

ATT TÄNKA PÅ

Barn reagerar positivt på öppenhet och kontakt kring det som hänt.

BARN/ELEVS FÖRÄLDRAR ELLER SYSKON AVLIDER

ÅTGÄRDER

- Den på skolan som får information om ett dödsfall informerar rektor och berörd personal.
- Rektor sammankallar krisgruppen.
 - information samlas in, situationen kartläggs. Vem gör vad?
- Vilken information skall vidarebefordras och av vem?
Innan barnets/elevens kamrater meddelas bör förskollärare/mentor ha talat med familjen och det sörjande barnet/eleven för att höra vilka uppgifter som får lämnas ut samt hur dessa bör presenteras. Somliga barn/elever vill vara närvarande när kamrater informeras, andra inte.
- Vilka utöver den egna gruppen/klassen skall ha vetskap?
 - Annan personal/lärare?
 - Kamrater i gruppen/klassen? Andra kamrater?
 - Elevvårdspersonal eller annan?
- Hur tar vi emot barnet/eleven då han/hon kommer tillbaka?
 - *Låt barnet/eleven själv få bestämma hur mycket han/hon vill tala om det som hänt. Låt barnet/eleven veta att du finns där och är beredd att lyssna om han/hon behöver någon att tala med. Glöm inte uppföljning.*

ATT TÄNKA PÅ

Vid en nära anhörigs död måste man acceptera och visa förståelse för att motivation, aktivitet och arbetskapacitet sätts ned under en längre tid. När koncentrationsförmågan stabiliserar sig på en mer normal nivå igen kan barnet/eleven behöva särskild hjälp för att ta igen studiemoment.

ELEV BEGÅR SJÄLMORD ELLER SJÄLMORDFÖRSÖK

HÄNDELSE

En elev i klassen har begått självmord eller självmordsförsök.

ÅTGÄRDER

Om en elev har begått självmord, eller har gjort ett självmordsförsök, kontaktar den som först får vetskap om händelsen skolledningen och skolsköterskan i krisgruppen. Dessa har omedelbart ett möte. Sjukvårdens instanser informerar *inte* längre om självmordsförsök. Det kan endast eleven själv göra - eller elevens föräldrar om eleven är minderårig.

- Om det uppstår rykten om att en elev har försökt att ta sitt liv, kallas eleven och föräldrarna in till samråd. Det är viktigt att finna ett sätt att bemöta ryktena.
- Aktivera eleverna kring självmordsproblematik rent generellt genom att låta dem skriva uppsatser och ha klassrumsdiskussioner.
- I klasser där en elev har ett självmordsförsök bakom sig, bör han/hon vara med och planera aktiviteterna.
- Om en elev anförtror en lärare självmordstankar måste läraren skaffa hjälp åt eleven att lösa problemen. *gå aldrig in i en allians med eleven om att hemlighålla tankar om självmord!*

OM EN ELEV TAGIT SITT LIV GÄLLER FÖLJANDE:

- Arbeta i tillämpliga delar efter handlingsprogram "elevs plötsliga dödsfall".
- De åtgärder som skall vidtas i skolan sker först efter samråd med de anhöriga.
- Ge eleverna faktisk orientering om händelsen. Undvik spekulationer om möjliga motiv.
- Låt eleverna berätta vad de vet och låt dem uttrycka vad de känner.

ATT TÄNKA PÅ

- Det är viktigt att vi i vårt attitydformande arbete förmedlar väsentliga värden som fokuserar på vänskap, trofasthet, öppenhet, tro, hopp och tillit.
- Bearbeta självmordsförebråelser och dåligt samvete.
- Se upp med syndabocksproblematik.
- Var extra observant på vad som händer i elevgruppen tiden efter ett självmord eller ett självmordsförsök. Risk för "smitta" finns.
- Föreningen SPES (Svenska organisationen för suicidprevention och efterlevandestöd) finns för familjer som drabbats av självmord. Tel 08-34 58 73, öppet varje kväll kl 19-22.

PERSONAL AVLIDER

ÅTGÄRDER

1. Skolchef/rektor samlar krisgruppen.
2. Krisgruppen gör en bedömning av:
 - Händelsens omedelbara effekter på barn/elever, personal och övriga
 - Vilka barn/elever och personal som har behov av särskild hjälp och uppföljning
 - Behovet av hjälp utifrån
3. Skolledningen ansvarar för information till:
 - Personal/lärare och övriga
 - Gruppen/klassen och andra elever (tillsammans med personal/lärare)
4. Om dödsfallet inträffar plötsligt och oväntat bör ett möte sammankallas där lärare och övrig personal får möjlighet att tala ut om det som hänt.
 - Underrättelse till anhöriga skall göras av sjukvårdspersonal eller polis
 - Anordna gruppsamtal för att hjälpa de närmaste berörda barnen/eleverna

STÖRRE OLYCKA

HÄNDELSE

Med en större olycka menas att flera av skolans barn och/eller personal är med om en olyckshändelse med många inblandade. Här kan finnas skadade samt eventuellt omkomna - ibland ett okänt antal till en början. Den här typen av händelse drabbar ofta hela skolan och bygden hårt.

ÅTGÄRD

Rektor (alternativt skolchefen) är den som:

- Leder krisarbetet
- Sammankallar krisgruppen
- Inkallar vaktmästare och skolmåltidspersonal med flera
- Fördelar uppgifter
- Samlar in och fördelar telefoner och telefonnummer
- Ansvarar för att telefonsamtalen registreras
- Kontaktar kommunens krisgrupp för eventuell förstärkning av skolans krisgrupp
- Ansvarar för att information ges till anhöriga samt till personalen
- Leder presskonferenser och ber övrig personal att hänvisa till rektor eller skolchefen när pressen vill ha uttalanden

ATT TÄNKA PÅ

- Plats för att samla de drabbades föräldrar, till exempel skolans matsal. Mat och dryck bör finnas.
- Plats för presskonferenser - gärna en bit ifrån platsen där de anhöriga har samlats.
- Dörrvakt, till exempel vaktmästaren, för att inte obehöriga ska komma in.
- Telefonpassning
- Registrera inkommande samtal
- En eller flera telefoner för utgående samtal
- Polisen eller kyrkan bör lämna dödsbud - skolan behöver alltså inte ta ansvar för detta.
- I övrigt se och välj tillämpliga delar från kapitlet "när ett barn plötsligt avlider".
- Samla personal och krisgrupp vid varje dags slut undertiden som följer.
- Krisgruppens arbete fortgår så länge behov finns.
- Innan arbetet avslutas anordna en genomgång med personal och krisgrupp - eventuellt som en debriefing med en kunnig person utifrån som leder denna.

ELEV UTSÄTTTS FÖR HOT

HÄNDELSE

Händelser som kan inordnas under denna rubrik kan till exempel vara:

- Hat-/hotbrev
- Hat-/hotmail
- Hot via sms
- Hot på Facebook eller någon annan internetcommunity
- Hot på blogg
- Verbala hot, till exempel i samband med bråk mellan elever

ÅTGÄRD

- Prata med eleven och eventuellt andra inblandade för att få information om vad som har hänt. Hänvisa till rutinerna för likabehandlingsplanen. Samarbeta med antimobbinggruppen.
- Kontakta föräldrar för att ge information.
- Eventuellt polisanmäl hoten och ge i så fall polisen de upplysningar och eventuellt det material som finns (sms, mail och liknande)
- Ordna så att eleven har någon att prata med om det inträffade, till exempel kuratorn, en lärare eller en kompis.

ELEV UTSÄTTTS FÖR HEDERSFÖRTRYCK-/VÅLD

Att få sina rättigheter fräntagna genom hedersförtryck kan innebära:

- Att inte få klä sig som man vill - eller tvingas bära plagg mot sin vilja
- Att inte få gå ut
- Att inte få umgås med dem man vill
- Att inte få gifta sig med den man vill
- Att inte få bestämma över sin egen kropp, sitt liv eller sin sexualitet
- Att inte få delta i det nya samhället p.g.a. krav hemifrån
- Att vara ständigt bevakad och kontrollerad
- Att inte få studera vidare, eller studera enbart på samma ort som familjen
- Att behöva domineras och hunsas av dem ovanför sig i rang
- Att riskera att bli skickad utomlands för att få en "bra fostran"

(<http://www.dinarattigheter.se/vad-ar-ratt/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>)

Observationspunkter

För att upptäcka elever som lever under hedersförtryck och våld är det viktigt att dels observera och dels våga ställa frågor. Här kommer några viktiga observationspunkter för att upptäcka elever utsatta för hedersförtryck enligt Länsstyrelsen i Östergötlands handbok "*Om våld i hederns namn*".

Flicka

- Får hon delta i all undervisning, inklusive idrott och sex & samlevnad?
- Får hon vara med på skolresor och lägerskolor?
- Finns det krav på att hon ska ta ett stort ansvar för hemarbete och småsyskon?
- Måste hon ljuga om pojkvän/flickvän, vilka hon umgås med, fritidsvanor och liknande?
- Hur ser hennes studiemotivation och koncentration ut över tid?
- Är hon tidvis (oförklarligt) ledsen, orolig eller uppgiven?
- Uppvisar hon psykosomatiska symptom (t.ex. huvudvärk eller magont)?
- Har hon sömnsvårigheter?
- Begränsas hon i sitt privatliv (kontroll av mobiltelefon, dagbok, kläder, väskor osv.)?

Pojke

- I stort sett samma som ovan
- Måste han ljuga om sin flickvän/pojkvän?
- Tvingas han bevaka en syster eller kusin på skolan?

Våga ställ frågor till eleven. Ställ öppna frågor. Prata med eleven om hans/hennes situation i förhållande till svensk lagstiftning, de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i stället för begreppet hedersförtryck.

ÅTGÄRD

Omyndig flicka eller pojke utsatt för brott (olaga tvång, hot eller våld)

Berätta för flickan/pojken att hjälp finns och se till att elevhälsan erbjuder stöd. Anmälan till socialtjänsten skall göras. Om skolan får kännedom om fler omständigheter efter en anmälan ska dessa kompletteras till anmälan.

- Träffa flickan/pojken ensam och lyssna till hans/hennes berättelse.
- Ta flickans/pojken information på stort allvar och ge känslomässigt stöd.
- Bedöm skaderisken med att involvera föräldrarna.
- Kontakta socialtjänsten för en preliminär bedömning av eleven.
- Anmäl till socialtjänsten och eventuellt polisen. Tänk på att anmälan ska vara skriftlig.

Omyndig flicka/pojke i riskzon - inte utsatt för brott

Ställ frågor (se frågorna ovan) till flickan/pojken för att få mer information. Lyssna till barnets berättelse och hur det han/hon berättar överensstämmer med barnkonventionen och svensk lagstiftning. Vid minsta misstanke om att eleven kan vara utsatt för förtryck, hot eller våld - kontakta socialtjänsten och gör en anmälan.

Kontaktpersoner på skolan:

- Rektorn
- Kuratorn på Bjursåsskolan tel: 023-822 48
- Skolsköterskan

Kontaktperson inom socialtjänsten:

Ring mottagningsgruppen på tel 023-827 85. Beskriv noggrant oron och varför ni tror att det handlar om hedersförtryck/våld.

VÅLD OCH HOT I NÄRMILJÖN

HÄNDELSE

Händelser som kan inordnas under denna rubrik kan till exempel vara:

- Bankrån eller rån i en affär
- Bombhot
- Skjutvapen i omlopp
- Personer som är ett hot mot barns trygghet (till exempel blottare, gisslantagare)

ÅTGÄRD

- Riskbedömning
- Ge faktainformation till barn och föräldrar
- Låt barnen komma till tals och ställa frågor
- Se till att barnen har någon att vända sig till när de kommer hem

Personal har alltid rätt till debriefingsamtal.

ELEV I DROGMISBRUK

HÄNDELSE

En elev kommer till dig och är bekymrad över att en kamrat använder eller har provat droger - alternativt umgås i kretsar där droger används.

Tecken på missbruk:

- Skolk
- Kompisbyte
- Åsiktsbyte
- Stort behov av pengar
- Sömnrubbingar
- Skamkänslor
- Rödögdhet
- Stort behov av godis
- Törst

Ett och ett är dessa tecken normala hos tonåringar.

ÅTGÄRDER

- Ställ följande frågor till eleven som berättar om oron över sin kompis:
 - Vilka umgås kompiserna med?
 - Vet kompisens föräldrar något?
 - Vad har eleven själv sett?
 - Har kompiserna berättat något som är viktigt att vi vuxna vet?
- Fundera över tillförlitligheten
- Beröm eleven; det handlar inte om att skvallra utan om att bry sig. Förklara att vuxna nu tar över ansvaret och att eleven inte längre behöver känna sig ensam med sin oro.
- Ta kontakt med rektor, skolsköterska eller kurator som i sin tur kontaktar socialtjänsten.
- Socialtjänsten gör en utredning.

ATT TÄNKA PÅ

- Anmälningsskyldighet föreligger vid misstanke om missbruk hos ungdom.
- Eleven kan behöva någon utomstående att prata med. Dialogen 023-828 82, 023-830 00 (kommunens växel). Dialogen har rådgivning, föräldragrupper, gruppverksamhet för barn till föräldrar med alkohol- eller drogproblem. De har även stöd till barn och ungdomar som upplevt våld i sina familjer. Dialogen ger även råd, stöd och behandling till ungdomar 13-17 år med egna alkohol- eller drogproblem.
- Familjen kan behöva stöd och kan kontakta socialtjänstens mottagning på tel: 023-827 85
- Lokala narkotikapolisen bör underrättas på tel: 023-

ELEV RYMMER FRÅN SKOLAN

HÄNDELSE

Ett eller flera barn har försvunnit från skolan.

ÅTGÄRDER

1. Sök igenom alla utrymmen inomhus, på gården och de närliggande områdena utanför gården.
2. Kontakta föräldrarna till det/de försvunna barnet/barnen och berätta vad som hänt.
3. Är barnet/barnen inte tillrätta inom 15 minuter - RING POLISEN 112!!
4. Rektor om han/hon finns där, annars någon annan, samlar all tillgänglig personal för att hjälpa till i sökandet. Sökningen samordnas och struktureras i tema. Detta utifrån sökrutor utifrån skolområdeskartorna.
5. Ring personal som gått för dagen, de andra intilliggande förskolorna och närmaste skola för att få hjälp i sökandet.
6. Kontakta skolkontoret för att få hjälp i sökandet.
7. Hänvisa pressen till skolchefen.

ATT TÄNKA PÅ

- En samordnare för sökandet ska finnas. Det är den som ringer alla samtal och håller kontakt med dem som letar. Rektor är samordnare om han/hon finns på plats.
- Tidigt se till att riskområdena genomsöks, till exempel där vatten eller trafik finns.
- Samordnaren håller ställningen tills polisen kommer.
- Anteckna aktuella mobilnummer till dem som är ute och letar.

PERSONAL UTSÄTTTS FÖR HOT

Bilaga 1

HÅLLPUNKTER FÖR STÖD TILL MÄNNISKOR I KRIS

Chockfas - kan vara från ett kort ögonblick (några minuter) till något eller några dygn. En person i chock stänger omedvetet in sig. Reaktionen kan bestå av tvångsmässig självbehärskning, ändlös gråt eller upprepande av samma mening. En del blir tysta, paralyserade och orörliga. Minnesförlust kan förekomma. Några blir hyperaktiva. Chockfasen är ett försvar - den chockade stänger in sig - avskärmar sig från de starka känslor som krisen är upphov till.

För att hjälpa: Ge omsorg, vänlighet, stöd och försiktig beröring. Ibland kan en enkel aktivitet hjälpa. Ge gärna något varmt att dricka, en chockad person fryser ofta. Var inte verbalt påträngande och försök inte tvinga den chockade att "prata av sig", det hjälper inte förrän i nästa fas när reaktionen kommer. Initiativet är i denna situation hos hjälparen. En chockad person upplever inte sig själv som chockad.

Reaktionsfasen - pågår normalt någon eller några månader. Chockfasen övergår så småningom i en reaktionsfas, en reaktion på det som utlöste krisen. Reaktionen kan ofta bli mycket stark. Den drabbade överväldigas av påträngande känslor av smärta, ångest, rädsla, skuld och sorg. Tankarna är koncentrerade bakåt på händelsen och den drabbade ställer ofta frågan "varför?" om och om igen. Personen återupplever händelsen i tal, tankar och drömmar. Skuldkänslor uppstår lätt, till exempel "om jag bara startat fem minuter tidigare..."

För att hjälpa: Lyssna, lyssna och åter lyssna. Tillåt och hjälp den drabbade att ge utlopp för sina känslor att vara ledsen och gråta. Här kan alla omkring den drabbade hjälpa till, men ibland kan professionell hjälp vara nödvändig.

Reparationsfasen - kan pågå från några månader upp till ett år. När den drabbade åter börjar att se framåt inträder reparationsfasen. Det är först nu som den drabbade börjar att bearbeta de händelser som har varit, både fysiskt och psykiskt. De kroppsliga och känslomässiga störningarna börjar avta och individen börjar mer och mer återuppta gamla kontakter och aktiviteter.

För att hjälpa: I den här fasen behövs stöd och hjälp med att se framåt. Hjälptill att konkretisera - gör planer, scheman mm. Man får dock inte forcera till aktivitet.

Nyorienteringsfasen - pågår resten av livet. Krisen finns kvar som ett ärr - som en erfarenhet som har ökat individens förståelse för sig själv och sin omgivning, om hanteringen har varit riktig. Händelsen kan under kommande livsperioder och upplevelser få ny betydelse.

Sjukskrivning i samband med en krisupplevelse kan ofta leda till isolering och är därför inte att rekommendera, om ingen kroppslig skada har uppstått som hindrar arbete. Ge möjlighet till viss avlastning i arbetssituationen under någon tid, underlätta delaktighet i

arbetsgemenskapen. Kontakta professionell hjälp vid behov. Ha förståelse för att den drabbades arbetsprestation inte är som vanligt.

Bilaga 2

Grycksboskolans litteratur :

<i>När farfar blev ett spöke</i>	Kim Fupz Aakeson och Eva Eriksson
<i>Sorg finns</i>	Göran Gyllenswärd
<i>Bröderna Lejonhjärta</i>	Astrid Lindgren
<i>Barnet i mötet med livets mörka sidor</i>	Lars Björklund och Bernt Eriksson
<i>Beredd på det ofattbara</i>	Skolverket

VHS-film

Barns sorg är randig

Litteraturtips:

<i>Att möta små barns sorg</i>	Nils Andersson, Rädda barnens förlag
<i>Beredskapsplan för skolan</i>	Rädda barnens förlag
<i>Att ta avsked</i>	Atle Dyregrov, Skolverket
<i>Barn i sorg</i>	Atle Dyregrov, Studentlitteratur
<i>Min minnesbok</i>	Ida Gamborg Nielsen
<i>Kris och utveckling...</i>	Johan Cullberg
<i>Om våld i hederns namn</i>	Länsstyrelsen Östergötland
<i>Krispedagogik: hjälp till barn & unga i kris</i>	Magne Raundalen och Jon-Håkan Schultz
<i>Ledsna barn</i>	Socialstyrelsen

Hemsidor:

mind.se	(Självordsupplysningen)
umo.se/att-ma-daligt/sorg	(för barnen)
sorg.se	(info om sorg/möta barn i sorg)
barnperspektivet.se/teman/kropp-sjal/om-sorg-kris	

Bilaga 3

PRESSKONTAKT

Presstalesman är skolchef eller rektor (eller den/de som rektor utser)

Det första pressmeddelandet bör innehålla:

- Fakta om händelsen
- Hur skolan hanterar olyckan
- Information till personer i närmiljön om vad de kan göra
- Betonande av att händelsen skakat om hela skolan, men att lärarna och övrig personal tillsammans ska hjälpa eleverna på bästa möjliga sätt.
- Vad gäller fakta kring själva olyckan och räddningsarbetet hänvisas till räddningschefen på olycksplatsen.

Ur Atle Dyrekov - Barn i kris

Vid osäkerhet kan man alltid kontakta kommunens kommunikationskontor:
023-830 80 (öppet kontorstid)